

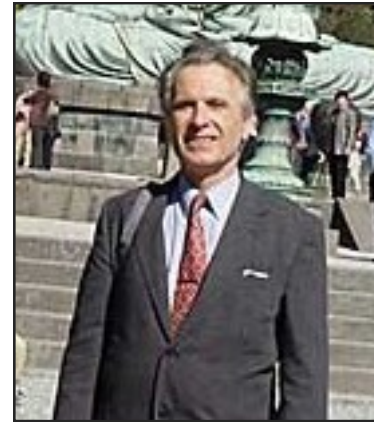
Від укладача

*Якщо мене будь-хто питає:
«Яка вона – Японії душа?»,
Скажу, що схожа
На квітучих вишень в ранкових горах
Ніжний аромат!
(Мотоорі Норінага)*

У світовій культурі існує багато скарбів, які є нам невідомими. До таких скарбів, безперечно, належить японська література, чи не найсамобутніша у світі, яка прийшла до нас досить пізно. Чи не вперше український читач мав змогу познайомитись із японською літературою завдяки Федору Пущенку (у журналі «Східний світ» за 1927 рік №1 були надруковані переклади двох японських казок «Мацуямське свічадо» і «Жаба з Осака й жаба з Кьото», а також близько десятка віршів) і Олександрю Кремену та його хрестоматійній поетичній збірці «Японська лірика феодальної доби», видана 1931 року. Після війни переклади з японської з'являлися лише російською мовою, а у 60-х роках ситуація помінялася. Іван Дзюб у 1967 році для журналу «Всесвіт» зробив переклад українською мовою оповідання «Звір» Ое Кендзабуро, відтоді чимраз частіше з'являються переклади японської літератури з мови оригіналу.

Українські перекладачі-японісти доклали чимало зусиль, щоб познайомити українців з японською літературою, тому дане видання є спробою дослідження перекладацького доробку наших співвітчизників. Пропоную ознайомитися із напрацюваннями Івана Дзюби, Ігоря Дубінського, Івана Бондаренка, Мирона Федоришина, Геннадія Туркова. З багатьма виданнями, вказаними у посібнику, ви зможете ознайомитися, адже вони знаходяться у фонді нашої бібліотеки. Дане видання розраховане для учнів, студентів, викладачів, усіх, хто любить японську літературу.

Іван Дзюб

Іван Петрович Дзюб (нар. 1934 р.) — український фізик-теоретик, доктор фізико-математичних наук (1978), член Національної спілки письменників України, Лауреат премії імені Максима Рильського, професійний перекладач-японіст, який вивчив мову та ієрогліфіку самотужки. Саме завдяки йому україномовний читач має можливість ознайомитися з класичною, і не тільки, японською літературою: Кавабата Ясунарі, Акутагава Рюноске, Абе Кобо, Ое Кендзабуро, Сосеки Нацуме, Моріо Кіта – далеко не повний переклад японських класиків, котрі завдяки йому отримали путівку в Україну. Свій перший переклад Іван Дзюб опублікував 1967 року у журналі «Всесвіт» (№ 8). Це було оповідання Ое Кендзабуро «Звір», майбутнього Нобелівського лауреата. Після цього починається довгий період перекладів з японської:

оповідання **Акутагани Рюноске** «Мандарини» («Літературна Україна», 1969 р., 21 березня); збірка «Павутинка» (2013); роман «Расьомон» (2013) у співавторстві з Геннадієм Турковим; новела «Усмішка богів» (2014);

романи **Абе Кобо** «Спалена карта» (1969), «Людина-коробка» («Всесвіт», 1975, № 6), «Жінка в пісках» (1988),

«Чуже обличчя» (1988), оповідання «Прітва ча-су» («Всесвіт», 1980, № 6);

роман **Сосекі Нацуме** «Ваш покірний слуга кіт» (1973);

збірка повістей та оповідань **Кавабати Ясунарі** «Країна снігу» (1976); «Танцівниця з Ідзу», «Подяка» («Всесвіт», 1971, № 8), романи «Стогін гори», «Давня столиця», «Танцівниці» (2007);

дитяча книжка (цикл оповідань) **Саотоме Кацумото** «Клятва»;

роман **Кіта Моріо** «Родина Ніре»;

роман **Фукунагі Такехіко** «Острів смерті» («Всесвіт», 1983, № 11, 12);

збірка японських народних казок (1986);

романи **Харукі Муракамі** «Погоня за вівцею» (2004), «Танцюй, танцюй, танцюй» (2006), «Хроніка заводного птаха» (2009), «1Q84» (2009) (том1), «1Q84» (2010) (том 2), оповідання «Поїздка до Таїланду» (2010);

роман **Хісакі Мацуури** «Півострів» (2009);

оповідання **Масамі Фукусіма** «Життя квітів коротке» (2009);

«Останні десятиліття я буквально живу японською мовою. Я перечитав і переклав безліч текстів. Вільно читаю багатьма європейськими мовами, знання мов дуже

допомагали мені в роботі, на наукових конференціях», - поділився в одному інтерв'ю Іван Дзюб.

2006 року перекладача Івана Дзюбу нагороджено японським орденом Вранішнього Сонця та Золотих Променів з Розеткою за популяризацію японської культури в Україні.

Книгами японських авторів у перекладі Івана Дзюби можна скористатися у бібліотеці.

Іссумбосі : казка / пер. з яп. І. Дзюб. - Київ : Веселка, 1984. - 24 с. : іл.

Кавабата, Ясунарі. Країна снігу. Тисяча журавлів : повісті / Я. Кавабата ; пер. з япон. І. Дзюб. - 2-е вид. - Київ : Основи, 2000. - 262 с. - (Зарубіжна класика).

Кацумото, Саотоме. Клятва : оповід. / С. Кацумото ; пер. з яп. І. Дзюб. - Київ : Веселка, 1978. - 228 с. : іл.

Кобо, Абе. Жінка в пісках : роман / К. Абе ; пер. з яп., післямова І. Дзюби. - 2-ге вид. - Київ : Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2004. - 190 с. - (Зарубіжна класика).

Кобо, Абе. Спалена карта : роман / К. Абе ; пер. з яп. І. Дзюб. - Київ : Молодь, 1969. - 205 с.

Момотаро : японські народні казки / з япон. пер. І. Дзюб ; за ред. І. Малковича ; худож В. Гаркуша. - 2-ге вид., доп. - Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. - 41 с. : іл.

Муракамі, Харукі. 1Q84 : роман. Кн. 1 / Х. Муракамі ; пер. з яп. І. Дзюб ; худож.-оформл. Є. В. Вдовиченко. - Харків : Фоліо, 2012. - 505 с.

Муракамі, Харукі. 1Q84 : роман. Кн. 2 / Х. Муракамі ; пер. з яп. І. Дзюб ; худож.-оформл. Є. В. Вдовиченко. -

Харків : Фоліо, 2012. - 447 с.

Муракамі, Харукі. 1Q84 : роман. Кн. 3 / Х. Муракамі ; пер. з яп. І. Дзюб ; худож.-оформл. О. М. Артеменко. - Харків : Фоліо, 2012. - 543 с.

Муракамі, Харукі. Погоня за вівцею : роман / Х. Муракамі ; пер. з яп. І. Дзюб. - Харків : Фоліо, 2012. - 318 с. - (Література).

Муракамі, Харукі. Танцюй, танцюй, танцюй : роман : у двох томах. Т. 1 / Х. Муракамі ; пер. з яп. І. П. Дзюб. - Харків : Фоліо, 2005. - 350 с. - (Література).

Муракамі, Харукі. Танцюй, танцюй, танцюй : роман : у двох томах. Т. 2 / Х. Муракамі ; пер. з яп. І. П. Дзюб. - Харків : Фоліо, 2005. - 319 с. - (Література).

Більше інформації про життя та творчість Івана Дзюби:

Дзюб, Іван. «Без щирого зацікавлення держави просування літератури не відбудеться» [Електронний ресурс] / спілкув. Дмитро Княжич // ЛітАкцент : [сайт]. — Текст. дані. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/12/12/ivan-dzjub-bez-schyroho-zacikavlennja-derzhavy-prosuwannja-literatury-ne-vidbudetsja/> (дата звернення: 25.05.17). — Назва з екрана.

Дзюб, Іван. «Мабуть, у попередньому житті я літав у Японії пташкою...» [Електронний ресурс] / спілкув. Яна Дубинянська // Дзеркало тижня. — 2006.— 15 груд. — Режим доступу: <https://gazeta.dt.ua/SOCIETY/> (дата звернення: 25.05.17). — Назва з екрана.

Дзюб, Іван. «Ображати японців не треба, бо їхня етика не дозволяє відповісти на образі» [Електронний ресурс] / спілкув. В. Стах // Україна молода. — 2006 - 19 груд. — Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/816/164/29719/> (дата звернення: 25.05.17). — Назва з екрана.

Іван Дзюб [Електронний ресурс] // Книгоман : [сайт]. — Текст. дані. — Режим доступу: <http://knigoman.org.ua/node/101> (дата звернення: 25.05.17). — Назва з екрана.

Ніколенко, Ольга. Там, де сонце встає раніше... : японські народні казки "Момотаро, або Хлопчик-Персик" та "Іссумбосі"/ О. Ніколенко// Зарубіжна література в школах України. - 2012. - № 11. - С. 28-32.

Ігор Дубінський

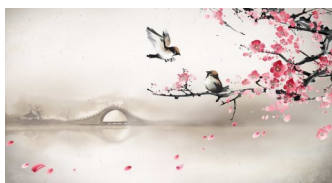
Культура Сходу, особливо Японії, — це культура тіні, мистецтво недомовленого, вміння рядком, порухом пензля, пелюсткою квітки нав'ясти незглибимі почуття. І хоч нам, європейцям, навряд чи досягнути ту безодню, вона непереможно вабить принаймні зазирнути в неї.

І. Дубінський

Ігор Михайлович Дубінський (нар. 1956 р.) — перекладач японської мови. За освітою інженер, працював у Київському політехнічному інституті. Інтерес до японської літератури, як і до решти аспектів японознавства, виник у процесі вивчення японської мови у 1977—1980

роках. Його переклади друкувалися в середині 80-х та на початку 90-х у часописі «Всесвіт», нині ж переклади Ігоря Дубінського можна знайти винятково на власному сайті (<http://dubinskyi.narod.ru>). У доробку перекладача твори **Юкіо Місіми**, **Кендзабуро Ое** (роман «Історія М/Т і лісового дива» у журналі «Всесвіт, №11-12, 1989»), **Кендзі Міядзави**, **Сін'їті Хосі**, **Дзюньїтіро Танідзакі**.

Книгу японського автора Кендзі Міядзава у перекладі Ігоря Дубінського читайте у бібліотеці.

Ресторан, де виконують побажання : казки / Кендзі Міядзава ; пер. з яп. Ігоря Дубінського ; іл. Н. Єфімової, М. Євшина. — Львів : Кальварія, 2016. — 96 с.

Класик японської літератури Кендзі Міядзава (1896–1933) — поет, казкар, вчитель і громадський діяч. Один із найбільш читаних і найулюбленіших авторів сучасної Японії. За життя його знали як шкільного вчителя, агронома, послідовного буддиста й людину, яка присвятила своє життя допомозі людям. Йому було лише 37 років, коли він помер, але жителі префектури Івате, де він провів більшу частину життя, вшановують Міядзаву як «Кендзі-бодхісатву» — «святого Кендзі». Про нього як про письменника заговорили вже після його відходу. Він помер далекого 1933 року, але й сьогодні Кендзі Міядзава є одним із «найчитаніших» в Японії авторів. А його казки не один раз екранізовані та ввійшли до світового

фонду анімаційного кіно, і навіть саме життя «бодхісатви Кендзі» стало сюжетом для фільму.

Казки про все, що нас оточує, Кендзі Міядзава писав для своїх учнів, щоб допомогти їм краще зрозуміти навколишній світ. Про геологію та астрономію, тварин і рослини, про містичних істот і духів. І в тих історіях із котячими канцелярками, суперечками між лісовим котом і жолудями, тюльпанами-чародіями і Хованчиком причаїлися глибока і зворушлива розповідь про дружбу і подвиг та світлий і загадковий світ, де дихають і розмовляють одне з одним вітер, зірки та каміння— світ, сповнений життя і щастя.

Більше інформації про Ігоря Дубінського:

"Добра розмова" з Ігорем Дубінським [Електронний ресурс] / ведуча Ольга Юрченко // *Воскресіння: живе радіо*. — 12.11.2016. — Електрон. дані. - Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/816/164/29719/> (дата звернення: 29.05.17). — Назва з екрана.

Дубінський, Ігор. «Переклад з японської — дороге хобі» [Електронний ресурс] / спілкув. Наталя Партач // *Дзеркало тижня*. — 2006. — 25 серп. — Режим доступу: https://gazeta.dt.ua/CULTURE/pereklad_z_yaponskoyi_doroge_hobi.html (дата звернення: 29.05.17). — Назва з екрана.

Кендзі Міядзава. «Ресторан, де виконують побажання» [Електронний ресурс] // Буквоїд [сайт]. — Текст. дані. - Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/>

news/books/2016/10/09/090008.html (дата звернення: 29.05.17). — Назва з екрана.

Княжич, Дмитро. Юкіо Місіма: тернистий шлях до вітчизняного читача [Електронний ресурс] // ЛітАкцент : [сайт]. — Текст. дані. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/06/20/jukio-misima-ternystyj-shljah-do-vitchyznjano-ho-chytacha/> (дата звернення: 29.05.17). — Назва з екрана.

Іван Бондаренко

Іван Петрович Бондаренко (нар. 1955 р.) - лінгвіст, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри китайської та японської філології Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Закінчив Ленінградський (Санкт-Петербурзький) державний університет, аспірантуру і докторантуру Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. Автор понад 120 опублікованих праць, серед яких наукові статті, навчальні посібники, підручники, монографії («Російська мова японських мореплавців XVIII століття» - Японія, Нара, 1996; «Російсько-японські мовні взаємозв'язки XVIII століття», 2000), а також співавтор (разом з Хіно Такао) перших вітчизняних українсько-японських та японсько-українських словників. Довгий час жив і працював у Японії, займаючи посаду професора факультету міжнародної культури уні-

верситету Тенрі, місто Нара – одного з найстаріших і найкращих лінгвістичних університетів країни.

Іван Бондаренко вперше переклав українською велику кількість японських віршів: танка, ренга, хайку. «Антологія японської поезії. Хайку XVII – XX ст.» вийшла друком 2002 року у видавництві «Дніпро», а 2004 року у видавництві «Факт» вийшла «Антологія японської класичної поезії. Танка, ренга VIII – XV ст.» Обидві книги двомовні – вірші подані японською та українською. І ось ще один вагомий здобуток науковця – монографія «Розкоші і злидні японської поезії: японська класична поезія в контексті світової та української літератури» (2010), видана за фінансового сприяння Японського Фонду. Як пояснює автор, під «розкошами» слід розуміти неперевершену ліричність і надзвичайно глибокий філософський зміст японської поезії, а під «злиднями» – від-

носну бідність її жанрової палітри, обмежену кількість притаманних їй строфічних форм і виняткову лаконічність найпоширеніших із них – танка і хайку.

*Весняний дощ!
Шкода мені людей,
Які не вміють вірша написати.*

(Йоса Бусон)

Аналізуючи історію становлення й розвитку японської класичної поезії, її найвищі досягнення, творчі здобутки відомих поетів, досліджуючи вплив на неї найрізноманітніших історичних та культурних чинників протягом VII-XX ст., автор приділяє основну увагу віддзеркаленню в японській

поезії головних засад синтоїзму та буддизму, а також національному менталітету і світогляду японців, тобто того, що, попри світове визнання й популярність, залишає цю поезію суто японською.

Що можна почитати у бібліотеці

Бондаренко, Іван. Жага кохання : на обширах світового письменства : японська жіноча поезія (IV-XIII ст.) : [вступна стаття про творчий внесок японських жінок-поетів та переклади кількох уславлених поетів] / І. Бондаренко // Дзвін. - 2016. - № 5. - С. 205-221.

Бондаренко, Іван. Українсько-японський словник / І. П. Бондаренко, Такао Хіно. - Київ : Альтернативи, 1997. - 254 с. - Бібліогр.: с. 254.

Коник, Равлик і Зозуля : яп. поети-класики - дітям :

[збірка] / Б. Мацуо, Б. Йоса, І. Кобаясі, С. Масаока ; пер. з яп. І. Бондаренко ; худож. Г. Осадко, Р. Крамар. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2011. - 130 с.

Стежками Басьо / автор тексту і фотогр. Г. Шевцова ; пер. з яп. І. Бондаренко. - Київ : Грані - Т, 2007. - 96 с.

**В моїм саду
У верховітті сливи
Оплакує кохання соловей.
Шкода,
Що я так плакати не вмію!
невідомий автор**

*У горах сніг,
Але підніжжям гір
Вже стелиться серпанок вечорами. Согі*

*Старий ставок.
Пірнуло жабеня –
Вода сплеснула.*

*Яка краса!
У сонячному сяйві –
Ніжно-зелене листя молоде. Мацуо Басьо*

*Весняний дощ!
Балакаючи, йдуть
Солом'яна накидка й парасолька. Йоса Бусон*

Більше інформації про життя та творчість Івана Бондаренка:

Дзюба, Сергій. Розкоші і злидні поезії. Між сакурою і калиною [Електронний ресурс] // Хвиля Десни : [сайт]. — Текст. дані. — Режим доступу: http://www.hvilya.com/news/rozkoshi_i_zlidni_poeziji_mizh_sakuroju_i_kalinoju/2012-02-05-438/ (дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

Іван Петрович Бондаренко – переклади японської поезії [Електронний ресурс] // Аніме та манга українською : [сайт]. — Текстові дані. — Режим доступу: <http://uanime.org.ua/article/bondar.html/> (дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

Княжич, Дмитро. Ієрогліфи в українській транскрипції// ЛітАкцент : [сайт]. — Текст. дані. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2008/12/26/ijerohlify-v-ukrajinskij-transkrypciji/> (дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

Федоришин Мирон

Мирон Семенович Федоришин (нар. 1944 р.) — український мовознавець, сходознавець, перекладач з японської, англійської, французької мов, кавалер Ордена Вранішнього Сонця (2012р.). Працює доцентом кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка».

Мирон Федоришин є співавтор першого підручника японської мови в українському перекладі «Minna no Nihongo» (Японська мова для всіх), автором методичного посібника з основ японського письма «Українська транскрипція японської мови», укладач «Базового японсько-українського словника ієрогліфів: дзьойокандзіхьо» (методичний посібник для студентів), «Практикума з основ японської мови» (практичні завдання з розвитку навичок усного мовлення японською мовою для студентів усіх спеціальностей).

Серед перекладів Мирона Федоришина з японської - поезія **Мацуо Басьо, Йоса Бусон, Кобаясі Ісса, Акіко Йо-**

сано, Ісікава Такубоку, проза - Кавабати Ясунарі «Перший сніг на Фудзі» («Жовтень», 1973, № 2), «Сплячі красуні» («Всесвіт», 1992, № 1-2), «Любовні новели» («Всесвіт» 2004, №3-4); **Нацуме Сосеки** «Серце» («Всесвіт» 2004, №7-8); **Санеацу Мусянокодзі** «У персикових гаю» («Всесвіт» 2004, №9-10), **Егуті Кан** «Журавлі», **Кікуті Хіросі** «Багряне хаорі», **Огава Мімей** «Шипшина», **Ісікава Дзюн** «Попереднє життя», **Ясуока Сьотаро** «Захоплення», **Сімао Тосіо** «Хмари весняного неба», **Соно Аяко** «Читання крадькома», **Сіґа Наоя** «До Абасірі» («Всесвіт», 1985 № 3), а також твори, які увійшли у хрестоматію японської літератури «Японська література: хрестоматія. Т. III (XIX-XX ст.)».

Ознайомитися з японським фольклором у перекладі Мирона Федоришина можна у бібліотеці.

Мудрість народна : японські прислів'я та приказки / упоряд. І. Чирка ; пер. з яп. М. Федоришин ; худож. Б. Р. Пікулицький. - Київ : Дніпро, 1989. - 191 с. : іл.

Більше інформації про Мирона Федоришина:

Львів'янин отримав орден від імператора Японії [Електронний ресурс] // Zaxid.Net.—2012. - 13 груд.— Режим доступу: http://zaxid.net/news/showNews.do?lvivyanin_otrimav_order_vid_imperatora_yaponiyi&objectId=77582(дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

Мирон Федоришин [Електронний ресурс] // Перекладацький форум : [сайт].—Текст. дані. — Режим доступу: <http://odes-transl.com/forum/index.php?topic=1097.0> (дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

Окініна, Антоніна. Медитація по-нашому [Електронний ресурс] : [рецензія на книгу Кавабата Ясунарі «Сплячі красуні» у перекладі з японської Мирона Федоришина] // Друг читача. — 2008. — 23 січня. — Режим доступу:http://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/review/95/ (дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

Федоришин Мирон Семенович [Електронний ресурс] // Електронна енциклопедія Львівської політехніки : [сайт]. — Текст. дані. — Режим доступу: <http://wiki.lp.edu.ua/wiki>(дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

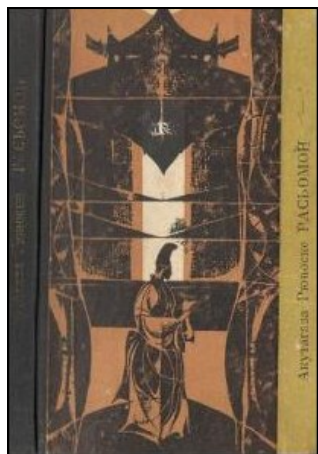
Геннадій Турков

Геннадій Леонідович Турков (нар.1945 р.) - український поет і перекладач поезії з японської, китайської, російської, англійської мов. Українську поезію перекладає мовою есперанто. Закінчив філологічний факультет Київського педагогічного інституту. Слухав лекції з давньо-японської мови і літератури в Далекосхідному університеті м. Владивосток. Давньокитайську мову вивчав самотужки.

Добірки його перекладів друкувались у журналах «Всесвіт», «Основа», «Далекосхідна хвиля». На мову есперанто переклав з української І. Котляревського, Г. Сковороду, Б. - І. Антонича, з англійської Роберта Фроста, з китайської Ван Вей, Ду Фу, Ханьшань, фінської Ейно Лейно, японської Басьо, Бусон, Йосано Акіко, Вакаяма

Бокусуй, роман Акутагави Рюноске «Расьомон» у співавторстві з Іваном Дзюбою).

Його власні вірші українською мовою друкувались в багатьох журналах, збірниках, газетах.

Японську поезію у перекладі Геннадія Туркова читайте у бібліотеці.

Ісікава, Такубоку. Лірика / Хадзіме ; пер. з яп. та передм. Г. Туркова. - Київ : Котигорошко, 1994. - 104 с. - (Шкільна бібліотека).

Турков, Геннадій. Земля далекосхідна : [добірка віршів] / Г. Турков // Дзвін. - 2011. - № 2. - С. 10-12.

ЗОЗУЛЯ

**Зозуля вночі закувала! -
Крізь зарості бамбука
просочується місячне сяйво.**

ВЕСНА

**Весняні ночі
куди й поділися,
як розквітла сакура!**

СТАРІСТЬ СОЛОВ'Я

**Соловей улітку
в зарослях молодого бамбука
оплакує старість свою.**

ІРИС

**Побачу іриси -
й відразу хочеться
створити хоку.**

САКУРА

**О, скільки згадаєш,
поки дивишся
на розквітлу сакуру!**

Більше інформації про Геннадія Туркова:

Доценко, Ростислав. Далекосхідний лірник української духовності : [про творчість поета української діаспори в Росії Геннадія Туркова] / Р. Доценко // Дзвін. - 2011. - № 2. - С. 145-146.

Ніколенко, Ольга. Загадки хайку Мацуо Басьо : 6-й клас / О. Ніколенко // Світова література (Шкільний світ). - 2014. - № 3 (лютий). - С. 7-9.

Турков Геннадій Леонідович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. —Текст. дані. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>(дата звернення: 30.05.17). — Назва з екрана.

До Року Японії в Україні у читальному залі бібліотеки експонувалася книжкова виставка «Трохи японського життя» (автор Надія Лавринів).

Найзагадковіший народ ці японці. Створили надсучасні технології й водночас зберегли середньовічні ритуали, працюють у хмарочосах мегаполісів і мешкають у будиночках із паперовими віконницями.

